

DIRVA

Nr. 61

Gegužės-May 25, 1960

Cleveland, Ohio

LODGE IŠKĖLĖ SOVIETŲ SUBVERSYVINĘ VEIKLĄ

Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos posėdyje Sovietija ir JAV apsikeitė kaltinimais dėl šnipinėjimo, viena kitai primesdamos, jog priešingoji pusė U-2 incidentą panaudojusi viršūnių konferencijai sugriauti.

Sovietija ST posėdyje buvo atstovaujama Gromyko — vienintelio užsienių reikalų ministerio. Jis U-2 įskridimą į Sovietijos teritoriją pavadino "agresijos veiksmu ir pasiūlė rezoluciją, reikalaujančią pasmerkti "JAV aviacijos įskridimus į kitas valstybes" ir imtis žygių "tokioms akcijoms užbaigti".

JAV delegacijos šefas Henry Cabot Lodge į tai atsakė, kad Sovietija, kaltindama kitus agresiją, pati nekomunistiniame pasaulyje išlaiko "tūkstančius šnipų ir subversyviųjų agentų. Jis išvardijo eilę sovietų agentų, sugautų Jungtinės Valstybės po Stalino mirties, paminėdamas ir V. A. Kiriliuką, kuris buvo sugautas, bebendant gauti kriptografinių mašinų duo-

menis Chruščiovo vizito metu — tuo momentu, kada Chruščiovas Jungtinėms Tautoms siūlė visišką ir nekontroliuojamą nusiginklavimo planus.

Agresijos sąvoka niekada nebuvo oficialiai nustatyta, — pastebėjo H. L. Lodge, — bet kiekviena sveiko proto definicija parodys, kad lengvas, neginkluotas, vienmotoris, nekarinis lėktuvas dar nereiškia agresijos.

H. C. Lodge priminė Chruščiovo pareiškimą, pagal kurį sovietams seniai buvo žinomi žvalgybinių JAV lėktuvų skraidymai virš Sovietijos, bet jis jų nelaikęs tokiais pavojingais, kad būtų jautęs reikalingą iškelti privatinuose pasitarimuose su prez. Eisenhoweriu. Kodėl jis panoro iškelti viešame susitikime, Paryžiuje?

JAV delegacijos šefas patvirtino, kad Sovietija yra "gerai žinoma savo ekspansine politika ir yra ginkluota iki dantų". Jis priminė,

kad ji pakartotinai vartojuosi jėgą ir grasinimus, vartoti jėgą prieš kitas valstybes.

"Šią popietę sovietų atstovas kalbėjo apie tarptautinę teisę. Bet mes galime paklausti, kur buvo Sovietijos susirūpinimas tarptautine teise, kai ginkluotos komunistų jėgos įsiveržė į Korėjos respubliką 1950 metais, arba kur buvo tas susirūpinimas, kada Sovietija smurtu ir brutalumu sužlugdė Vengrijos nepriklausomybę 1956 metais?"

Nelegalus jėgos panaudojimas ir toki tarptautinės teisės bei iškilmingų priesaikų Jungt. Tautų Chartai laužymai verčia pasaulį susirūpinti savo saugumu. Jei tokia vyriausybė siekia slaptumo, tai kiti turi siekti apsaugojimo nuo netikėto jos užpuolimo.

Savo kalboje H. C. Lodge priminė JAV pasiūlytą "atvirų padangių" ir kitus apsaugojimo nuo netikėtų užpuolimų planus, kurie sovietų buvo atmesti, ir pareiškė, kad JAV yra pasiryžusi siekti visuotinio nusiginklavimo su efektinga tarptautine kontrole.

Po jo kalbos Argentina, Ceilonas, Ekvadoras ir Tunisas įnešė bendrą rezoluciją, reikalaujančią atnaujinti didžiųjų valstybių pasitarimus.

JAPONIJOJE VIS DAR NERAMU

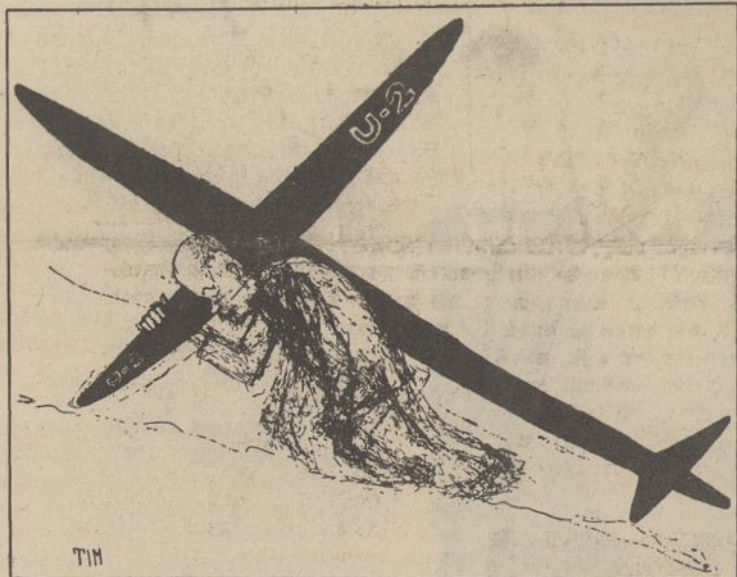
Japonijoje tebevyksta kairiųjų studentų demonstracijos prieš Kishi vyriausybę ir Japonijos JAV savitarpinės pagalbos pakta. Jose sužeista 128 asmenys.

Premjeras Kishi pareiškė, kad jis nesiruošias atstautyti ir skelbti naujus rinkimus, kol nebus galutinai ratifikuota naujoji sutartis.

Socialistų vadai planuoja reikalauti JAV ambasadą, kad būtų atšauktas sekant mėnesį numatytas prez. Eisenhowerio vizitas.

KANCL. ADENAUERIS pareiškė Vak. Vokietijos parlamente, kad Sovietijos diktatoriaus Chruščiovo sabotazas viršūnių konferencijoje "sunaikino visas viltis" sujungti Vokietiją. Pasaulinė įtampa dabar esanti didesnė, negu bet kada anksčiau, ir Vakarai turį padidinti savo budrumą.

ČILĖ nusitautė žemės drebėjimas ir milžiniški potvyniai, kurių pasėkoje per 1000 asmenų buvo sužeista ir apie 100,000 žmonių liko be pastogės. Žemės drebėjimas buvo toks stiprus, kad buvo jaučiamas JAV pakrantėse iki Aliaskos ir Japonijoje. Pacifike nuo jo žuvo ar dingo apie 200 žmonių.

Taip Europos karikatūristas Tim vaizduoja prezidentą Eisenhowerį, nešančį lėktuvą U-2, davusį pretekstą Chruščiovui išardyti viršūnių konferenciją.

Stalinizmo kilimo ženklai

Sovietijos komunistų partijos organas Komunistas naujame numeryje paskelbė aštrų puolimą prieš Jugoslavijos diktatorių Tito, kuriame jam prikišama, kad jis daugelį tarptautinių klausimų "tiesiogiai ar netiesiogiai" palaikęs Jungtines Amerikos Valstybes.

Maskvos puolimai sutampa su keliomis dienomis anksčiau pradėta nauja raudonosios Kinijos propagandinė kampanija prieš Jugoslavijos komunistų partiją. Dabar "Komuniste" paskelbtas straipsnis beveik papunkčiui sutampa su Kinijos komunistų ideologinio žurnalo paskelbtu Tito pasmerkimu.

Šis ir kiti ženklai skatina sovietinių klausimų specialistus tikėti, jog Sovietijoje vyksta persiorientavimas tiek vidaus, tiek užsienių politikos klausimais.

Pravda sekmadienį paskelbė piktą puolimą prez. Eisenhowerio adresu. Straipsnis pasirašytas Valentino Kochetovo, kuris 1958 metais pradėjo Boriso Pasternako pasmerkimo akciją. Kochetovas taip pat išleido romaną "Broliai Jeršovai", kuriame išryškinama, kad sovietų intelektualais negalį būti pasitikimi, nes jie 1956 metais simpatizavo Lenkijos ir Vengrijos sukilimams. 1958 metų pabaigoje Kochetovas už intrigas buvo nušalintas iš "Literaturnaja Gazeta" redaktoriaus pareigų ir porą metų gyveno nušalimai. Dabar jis grįžimas viešumon

laikomas vienu iš grįžimo į stalinizmą ženklų.

Maskvos diplomatinuose sluoksniuose tikima, kad sovietinėje spaudoje pasirodančių puolimų inspiratorius yra Michailas Suslovas, senas stalinizmo propagandistas.

Stebėtojai taip pat yra priėję išvados, kad partijos centrinio komiteto perorganizavimas gegužės 4 sumažino Chruščiovo įtaką partijos sekretariate. Anksčiau sekretoriatai sudarė 10 asmenų su aiškia Chruščiovo kontrole. Dabar jis sumažintas 5 asmenimis, ir 4 iškritusieji buvo Chruščiovo šalininkai.

Kartais žmonės Lietuvoje turi laukti eilėje prie durų, kad patektų į bažnyčią...

Nežiūrint antireliginės propagandos Lietuvoje, bažnyčios visad būna pilnos besimeldžiančiųjų. Nuotrauka pamaldų metu šv. Mikolojaus bažnyčioje, Vilniuje.

RELIGIJOS BŪKLĖ LIETUVOJE YRA NEPAPRASTAI SUNKI

Išniekintos bažnyčios.- Lietuvius skaudžiai nuvylė Vatikanas. - Už kredencialų nepripažinimą Lietuvos pasiuntiniui nesulaukta jokių palengvėjimų.

Milane einas savaitinis žurnalas "Il Tempo" paskelbė išpūdžius savo korespondentės Wandos Gawronskos, kuriai šių metų balandžio mėnesį pasisekė aplankyti Rygą ir Vilnių. Čia pateikiame jos išpūdžių dalį, liečiančią pergyvenimus Vilniuje.

Iėjome, Lipom nešvariais, pilnais voratinklų, nemaloniai kvėpiančiais laiptais. Mus sekė žmogus. Nenorėjau tikėti, kad ir čia, nežiūrint kad mane lydėjo Eugenija ir Rugienius, dar sekė ir policija. Tyčia sulėtinau žingsnius, kad sekėjas būtų priverstas mus pralenkti. Pažinau jaunikaite su žaliu šalik, kuris vakar mane sekė, kai buvau užėjusi į Aušros Vartų koplyčią. Jaunikaitis, nuduodamas, kad kalbasi su senutėmis, kurios, nežiūrint draudimo, pardavinėjo rožančius ir šventus dalykus, visą laiką sekė mane.

Mgr. Steponavičius, gimęs 1911 m., yra apaštališkas vyskupijos administratorius Vilniuje.

Kai į kabinetą įėjo vyskupas Steponavičius -- labai susijaudinai. Žinojau, kad esu pirma, atvykusi iš Vakarų su kuria vyskui buvo leista susitikti po penkiolikos metų tylos, nes visą tą laiką Lietuvos episkopatas buvo eliminuotas. Pirma okupacijos metais tik vienas vyskupas Paltarokas buvo likęs globoti Lietuvos Bažnyčios likimą. 1955 m. šventas Sostas turėjo galimybės paskirti du nauju vyskupu. Dar šiandieną nei viena diecezija neturi savo tituliarinio vyskupo, nes vyskupai buvo pakeisti apaštališkais administratoriais. Arkiv. Reins, vysk. Ramanauskas, vysk. Matulionis buvo ištremti. Išgyveno ištremimą tik vysk. Matulionis, kuris grįžęs į Lietuvą yra priverstas gyventi bolševikų nurodytojam vietoj. Ir iš vysk. Steponavičiaus veido matėsi, kad ir jis perėjo

ilgus metus kentėjimo. Aukštas, lieknas truputį man priminė Popiežių Pilį XII.

Laisvai kalbėti nebuvo galima, nes visą laiką dalyvavo abu sovietų vyriausybės reprezentantai, galėję tik persimesti bendromis temomis. Vyskupas paklausė manęs, ar tiesa, kad Popiežius Jonas XXIII išeina iš Vatikano ir ar kunigai dar nešioja sutanas. Dar paklausė, ar žinau paskutinius potvarkius, liečiančius Sinodą, ir labai nusiiminė, kada prisipažinau, kad nieko apie tai nežinau. Aš iš savo pusės paprasčiau vyskupo padovanoti man du medaliukus Vilniaus Stebuklingos Motinos švenčiausios. Jis jų neturėjo, bet pasakė, jei noriu gauti vieną, galiu nueiti rytoj į šv. Teresės bažnyčią, kur jo sekretorius kunigas galėtų man duoti nes įjpaliko labai mažai, dar iš senų laikų.

Lietuvoje, kaip ir visur Sovietuose, yra uždrausta spausdinti religinius dalykus, tokiu būdu trijų milijonų katalikų tauta turi būti be maldaknygių. Visko, kas reikalinga religiniam kultui, trūksta, o kas liko, yra jau pasenę, sudevėta. Man sakė, kad kaimuose vieną mišiolą vartoja kelios parapijos, kunigai, kai turi laikyti Mišias, viens nuo kito ji skolina. Trūksta taip pat knygų, iš kurių galima būtų pasirošti pamokslams sakyti, trūksta brevijorių, kunigai nežino naujo didžiosios savaitės potvarkio.

Vienas iš svarbiausių sunkumų, tai yra religinis auklėjimas. Vieninteliu būdu kunigas gali mokyti religijos, tai tik per pamokslus, kuriuos sako po Mišių. Buvau nustebinta, kaip nieks nepasijudino iš bažnyčios, ligi neišklaušė paskutinio kunigo žodžio. Kunigui yra uždrausta rinkti vaikus bažnyčioje, mokyti juos katechizmo ir ruošti prie sakramentų. Tik tėvai gali juos mokyti. Bet reikia prisiminti, kad visose šeimose, kaip tėvas taip ir motina, nuo ryto ligi vakaro dirba. Vaikai praleidžia dienas vaikų darželiuose ar mokyklose, kur religija ir visi religiniai papročiai yra išjuokiami.

Paviršutiniškai Sov. Sąjungos lankytojai rusai sugeba duoti išpūdį, kad katalikai gali savo religiją laisvai išpažinti: kai kurios bažnyčios yra atidarytos, kunigai gali laikyti Mišias ir teikti sakramentus. Kaune net yra kunigų seminarija šešiomis dešimtims klierikų. Bet ne visos vietos užimtos. Mat, kaip man buvo sovietų atstovo paaiškinta, -- tai yra aiškus ženklas, kad religiniai jausmai Pabaltijos kraštuose yra labai susilpnėję.

Bet rusai, aiškindami tai svetimaučiams, nepasako, kad Vilniuje yra religinio kulto direktorius, kuris priklauso tiesioginiai nuo Maskvos ir be jo leidimo ne

(Nukelta į 4 psl.)

Iš pasaulinės politikos užkulisių

MOLOTOVAS REIKALAUJA, KAD ANGLOSAKSAI PAKVIESTŲ JUOS KARAN SU JAPONAIS

--Ligšiol dar nė vienas klausimas galutinai neišaiškintas, ir galo nematyti...--aimanuoja JAV prezidentas Trumanas, nusivylimu pilnu žvilgsniu žiūrėdamas į ministrų pirmininką Attlee ir užsienių reikalų ministrą Ernest Bevin.

Attlee ir Bevin dabar atstovauja Didžiąją Britaniją Potsdamo konferencijoje, kuri prasidėjo 1945 liepos 16. Winstonas Churchillis turėjo nuo konferencijos stalo pasitraukti, nes konservatoriai per rinkimus gavo triuškinantį smūgį.

Tačiau permainingos pačiamederybų įkarštyje nėra labai neigiamos, nes Attlee jose dalyvavo ir anksčiau kaip Churchillio pavaduotojas, o apie "uostų darbininkų advokatą" Beviną žinoma,

kad jis yra sunkių derybų specialistas.

Attlee pasiūlo tuoj pat sušaukti posėdį.

--Aš žinau medžiagą. Mes galime be jokių kliūčių tuoj pat pradėti derybas. Mano kolega Bevinas su tuo sutinka.

Telefonu atsiklausus sovietus, paaiškėja, kad jie yra pasiruošę dar tą patį vakarą, 1945 liepos 28, dalyvauti dešimtajame konferencijos posėdyje.

Prieš pat 22 valandą suvažiuoja delegacijų automobiliai. Rūmų aplinka stipriai apšviesta prožektoriais. Saugumo priemonės padidintos kelis kartus.

Attlee ir Trumanas mano, kad tai esą gerokai perdėta, bet rusai yra įsitikinę, jog padidintos saugybės esančios reikalingos.

--Jie nemoka kitaip,--sako admiralas Leahy.--Draugą Staliną reikia Maskvoje nuo savų žmonių labiau saugoti, negu anuo metu carus.

Dešimt minučių po 22 val. konferencijos salėn paskutinis įeina generalisimas Stalinas, lydimas pustuzinio asmeninių sargų. Jis nueina į savo vietą ir tuoj pat pasiprašo žodžio. Pirmininkaujančiam Trumanui dar nespėjus oficialiai pasveikinti naujuosius anglų delegacijos atstovus, Stalinas pareiškia:

--Aš jaučiu pareigą mūsų sąjungininkus painformuoti apie naują japonų žingsnį. Jie mums perdavė raštą, kurį mano vertėjas tuojau perskaitys.

Charles Bohlen, amerikiečių vertėjas, ir majoras Birse, iš anglų delegacijos štabo, išverčia Stalino žodžius. Trumanas pasižiūri į Attlee, Byrnes klausiamu žvilgsniu stebi Beviną. Ar tas japonų raštas jau yra atsakymas į JAV, Anglijos ir Kinijos ultimatumą, kuris buvo pasiūstas liepos 26, taigi prieš dvi dienas? Dar Churchillio pasiūlytojo ultimatumo trylikasis punktas skambėjo:

"...mes reikalaujame Japonijos vyriausybės įvykdyti visų karių jėgų besąlyginę kapituliaciją ir suteikti atitinkamas garantijas... Priešingu atveju Japoniją ištiks absoliutinis sunaikinimas".

Rusų vertėjas Pavlovas lėtai skaito memorandumą, kurį Japonijos Saito, Japonijos pasiuntinys Maskvoje, savo vyriausybės pavestas, perdavė sovietų užs. reik. komisarui.

Pavlovui baigus skaityti, žodį paima Stalinas:

--Dokumente nėra nieko naujo. Aš tikiu, kad apie tai nereikėtų ilgai diskutuoti.

Ir Trumanas tos pačios nuomonės:

--Kaip generalisimui žinoma, mes Japonijai įteikėme ultimatumą. Oficialiausias atsakymo dar nėra, bet šiandien japonų radijas mūsų reikalavimą be sąlygų kapituoliuoti išvadino absurdišku, akiplėšišku ir nedoru.

Nė iš vienos pusės nuo didelio, apvalaus stalo konferencijų salėje nepasigirsta prieštaravimų, ir taip japonų kreipimasis į Maskvą, kad būtų pradėtos taikos derybos, atmetamas, jo neįtraukiant į konferencijos darbotvarkę.

Tačiau vadovaujantys delegacijų vadai tyliai svarsto, kodėl kitų delegacijų nariai nenori paliaubų su Japonija.

Šalčiausi atrodo anglai. Jie norėtų, kad karas Azijoje baigtųsi besąlygine kapituliacija. Mat jie, netekę Singapūro, Azijoje "prarado veidą". Jų nuomone, besąlyginė japonų kapituliacija grąžintų jiems prestižą.

Amerikiečiai nori išbandyti atominę bombą, kurios konstrukcijai buvo išleista daugiau, kaip

du milijonai dolerių. Tuo tarpu armijos ir laivyno žvalgyboms aišku, kad galutinis Japonijos žlugimas yra tik savaičių klausimas.

"Mes kontroliuojame Japonijos oro erdvę taip tobulai," sako karinės žvalgybos Pacifike viršininkas Alfred MacCormack, "kad kiekvienu metu žinom, kur ir kada išplaukia koks laivas. Mes matematinio tikslumu esame išskatėję, kada baigsis jų maisto ir degalų rezervas".

Jau 1945 balandį Fujimara, japonų laivyno atache Berlyne, užsiminė JAV įgaliotinui Berne, Allan Dulles, apie savo krašto pasiruošimą kapituoliuoti. Netrukus buvo iššifruotas ir Tokijo radiograma savo pasiuntinui Maskvoje. Joje buvo sakoma: "Japonija sumušta! Mes turime atvirai pažvelgti į tą faktą ir atitinkamai elgtis".

Prezidentas Trumanas kovoja su savo sąžine. Pagalvojus apie atominės bombos išmetimą, jam kyla nemalonūs jausmai, tačiau jis nedrįsta pasipriešinti savo kariniams patarėjams.

Sovietija, trečioji jėga prie apvaliojo stalo Potsdamo konferencijoje, labai suinteresuota įsivelti į karą Tolimuosiuose Rytuose. Jos planai panaudoti Kiniją kaip išeities tašką Azijai subolševikinti, palengvėtų įgyvendinti, įstojus karan su Japonija.

Prezidentas Trumanas kaip tik dėl šios priežasties nėra suinteresuotas, kad Rusija įsiveltų karan. Tas jį paskatina nesipriešinti planuojamam atominės bombos numetimui ir net paskubėti tai įvykdyti. Galbūt JAV galės paklūdyti japonus, dar prieš rusams įstojant karan...

Jaltos konferencijoje, metų pradžioje, sovietų įstojimas karan gal dar ir atrodė reikalingas, bet dabar Trumanas jau nujaucia, kad sovietai yra užinteresuoti tik pasinaudoti JAV laimėjimais.

Rusų taktika dar labiau paaiškėja sekančią dieną. Sovietų užsienio komisarą Molotovas, atstovaudamas susirgusį Staliną, iš anglų ir amerikiečių pareikalauja, kad Sovietija būtų oficialiu raštu pareikalauta dalyvauti kare su Japonija.

Prez. Trumanas tuoj pat suvokia, ką tai turi reikšti: rusai nori įstojimu karan pavaizduoti lemiamą faktorių, kad taikos derybose galėtų iškelti didesnius reikalavimus.

Baigiamasis konferencijos posėdis prasideda 1945 rugpjūčio 1, 22:40 val. Faktiškai tereikia tik pasirašyti protokolus ir komunikatą spaudai. Tai atlikus, atsisotja Trumanas ir padėkoja konferencijos dalyviams už jų pastangas.

Savo kalbą jis baigia kvietimu: --Tikiuosi, turėsiu malonumo sekančią bendrą konferenciją atidaryti Washingtone.

--Taip Dievas nori!--sako Stalinas, žiūrėdamas į prezidentą. Tai buvo paskutiniai žodžiai, tarti šioje konferencijoje. (Bus daugiau)

VATIKANO organas Osservatore Romano savo vedamajame paskelbė, kad Romos Katalikų dvasiškija turi "teisę ir pareigą įsikišti" į politiką.

Dirvą pasiūlyk savo
kaimynui susipažinti

Dalyvauk savo bažnyčioj
MEMORIAL DIENOJ

M. O. MATTLIN

SPINET PIANOS
OF DISTINCTION

Easy Terms can be
Arranged

2027 EUCLID AVENUE

PR 1-7633

"PAŠAUKITE IR MES TUOJAU ATSKUBĖSIME!"

ČIA YRA TAIP PAT JŪSŲ SKELBIMAS!

Šis Illuminating Company skelbimas — vienas iš tautinės serijos — parduoda The Best Location in the Nation Amerikos bizniui. Tai yra dalis iš nuolatinių pradėtų naujų darbų, naujos ateities, naujos prekybos žmonėms ir bendrovėms, kuriuos mes bendruomenei atliekame.

Draugas Don Camillo

Giovanni Guareschi

MANO PARTIJA VADINOSI SONIA

--Drauge, blogas reikalas,--
prabilo Scamoggia.

--Tai pasilaikyk jį sau,--atsakė Don Camillo. --Nemėgstu klausytis blogų reikalų.

--Reikalas liečia ne mane, o partiją, --pareiškė Scamoggia, --Ir aš turiu tau pranešti, nes tu esi celės vadas.

Don Camillo buvo palikęs Babelį vestibiulyje ir gulėjo, išsitiesęs lovoje. Jis pakilo ir nuėjo kojas ant grindų.

--Jei partijos reikalas,--pasakė jis, --tai pilk!

--Ar tu pažįsti draugą Gibetti? --paklausė Scamoggia.

--Žinoma, pažįstu jį, --kalbėjo Don Camillo.

Apie draugą Gibetti Camillo iš tikrųjų žinojo tik tiek, kiek buvo parašyta Peppones sąraše: toskanietis, keturiasdešimties, elektromonteris, partizanų vadas, pasižymėjęs drąsiais žygiais, labai kvalifikuotas, visada pasiruošęs ir patikimas partietis. Tai buvo visa. Draugas Gibetti buvo vienas iš trijų "išrinktųjų", kurie niekada nebuvo pradžioje savo snapų. Abu kiti buvo sicilietis Li Friddi ir sardas Curullu. Visi trys ligi šiol lankėsi susisagstę iki kaklo, saugodami kiekvieną savo judesį, kiekvieną savo žodį.

--Gibetti man patinka, --pasakojo Scamoggia. --Veiksma vyra, ne pleyps. Kalnuose jis šimtus kartų rizikavo savo gyvybe.

--Žinau, -- pasakė Don Camillo.

--Ar tu taip pat žinai, kad jis karo metu kovojo ir Stalino apylinkėse?

--Tai nebesiskaičiuoja. Jis daugiau, negu atitaisė tai visa, nuo 1943 rugsėjo atlikdamas tiesiog neįmanomus dalykus.

--Sutinku, drauge, tai nebesiskaičiuoja, -- atsakė Scamoggia, --Bet Gibetti atveju tai reiš-

kia labai daug.

--Kaip tai? --paklausė Don Camillo.

--Nes tuomet jis buvo tik dvidešimt trejų metų amžiaus ir jautė negirdėtą būtinumą fraternizuotis su priešu, nors tai buvo uždrausta. Ir kartą fraternizacija su viena rusiška gražuole nuėjo pertoli; paskui, pačiame įkarštyje, prireikė atsitraukti ir --baigta...

Don Camillo skėstelėjo rankomis.

--Drauge, visas pasaulis pilnas merginų, kurios fraternizavo su priešu nuėjo pertoli. Baisiai gaila, bet ką bepadarysi --toks jau gyvenimas!

--Teisingai, --pasakė Scamoggia, --Žinoma. Bet ar tu matei tokį, kuris septynioliką metų galvotų apie merginą, su kuria jis fraternizavosi karo metu? Toks yra Gibetti.

--Taip?

Scamoggia, kažką galvodamas, stebėjo savo cigaretės dūmus, paskui prabilo vėl:

--Jis man papasakojo tą istoriją. Jis tą merginą įkišo uniformon, ir kurį laiką jį žygiavo su kuopa. Paskui pradėjo grėsti rusų apsupimas. Jis jai davė tiek daug duonos ir mėsos konservų, kiek pajėgė surinkti, ir paslėpė ją pusiau sugriautoje kolchozininko lūšnėlėje. Ir pasakė jai: "Jeigu prasiveršime, tai aš tave pasiimsiu. Bet jei matysiu, kad mes žuvę, tai paklausk, kol viskas praeis ir grįžk namo. Rusams papasakosi, kad mes tave buvome pasigrobę."

Mūšis tęsėsi tris dienas. Po to rusai turėjo atsitraukti, nes jie būtų buvę apsupti. Gibetti rado kolchozininko lūšnėlę, bet mergina buvo dingusi. Jis grįžo atgal į Italiją, bet mergina neįėjo iš jo galvos. Po karo jis per Rusiją vykančius partie-

čius keturis ar penkis kartus bandė Maskvoje įmesti laiškus jos adresu. Jis niekada negavo atsakymo. Ir kai po septyniolikos metų jam pasitaikė proga grįžti Rusijon, jis griebė ją abiem rankom. Programoje iš karto buvo numatyta aplankyti Stalino, ir Gibetti buvo paruošęs savo veiklos planą. Bet vėliau programa buvo pakeista, ir Gibetti buvo taip nusiminęs, kad pasiprašė mano pagalbos. Aš gerai sugyvenęs su drauge Nadia, kalbėjo jis, todėl galbūt galėsiu pagelbėti. Aš papasakojau draugei Nadiai jo istoriją. Ji tuojau parašė vienam savo pažįstamam į Stalino, kuris turis būti didelis žvėris partijoje, šiandien gautas atsakymas.

Scamoggia iš kišenės ištraukė mašinėlę prirašytą popieriaus lapą ir jį padavė kunigui Camillo. Tas jį pavertė rankose ir pauptė galvą:

--Man čia tas pat, kas būtų kinietiška, --pasakė jis, --Aš gi nemoku rusiškai.

--Draugė Nadia išvertė, --pastebėjo Scamoggia, iš kišenės išsitraukdamas antrą lapą, prirašytą pieštuku.

Jame buvo trumpai parašyta, kad mergina dėl kolaboravimo su priešu buvo atiduota teismui, nuteista ir sušaudyta.

--To aš negaliu jam pasakyti, --kalbėjo Scamoggia, --Aš visą reikalą perduodu tau. Daryk, kaip tau atrodoys geriau. Tik turi žinoti, kad Gibetti yra pasiryžęs čia likti ir ieškoti merginos, jei nesužinos, kad jos jau nebėra gyvos. Kiekvieno atveju, tas reikalas daugiau manęs nebeliečia.

Scamoggia išėjo iš kambaryo, ir Don Camillo liko vienas. Būtų tikras stebuklas, jei pačioje Sovietijoje nebūtų jokių velniukų, kurie, šėtono pavesti, neslankiotų aplinkui ir žmonių nevedintų pagundon.

Vos tik Scamoggia išėjo, vienas toks velniukas atsirado Don Camillo kambaryje ir pradėjo kunigą tampyti už sutanos, kurią jis dabar nešiojo ne fiziškai, bet dvasiškai. Velniukas tampė skvermus ir šnibždėjo: "Drąsos, kilnybės, mes likviduosime ir draugą Gibetti!"

Don Camillo smarkiai paspyrė biauzybę ir taip atsipalaidavo. Tą pačią akimirką kambarin įėjo Peppone, ir Don Camillo jam į rankas išspraudė abu lapus.

--Drauge, ubi maior, minor cessat (kur didelis reikalas, mažasis pasitraukia). Tą juodąją kortą aš tik dabar gavau ir perduodu tau.

Ir jis papasakojo visą istoriją. Peppone užsislendė duris, išskėtė rankas ir sušuko:

--Dešimt! Dešimt geriausių! Patys geriausi, ištikimiausi, patikimiausi! Ir? Rondella plepa nesąmones ir išsiunčiamas namo, Scamoggia atsigabena Rusijon kvėpalų ir vaidina Casanovą. Capece spokso mėlyna akimi, Bacciga vykdo juodąją prekybą. Tavan stato pašvęstą žvakę ant kapo. Peratto fotografuoja -- kam? Kad savo nuotraukas parduotų kapitalistinei spaudai. Jis mano, kad aš nesuprantu. Ir dabar šitas Gibetti, šis pavyzdingas partietis! Aš klausiu tamstą: ar šioje dešimtyje yra bent vienas, kuris atvyko į Rusiją komunizmo studijuoti? Visi užsiėmę savo privatiniais bizniais. Visi žiūri tik savų interesų.

Don Camillo bandė jį nuraminti:

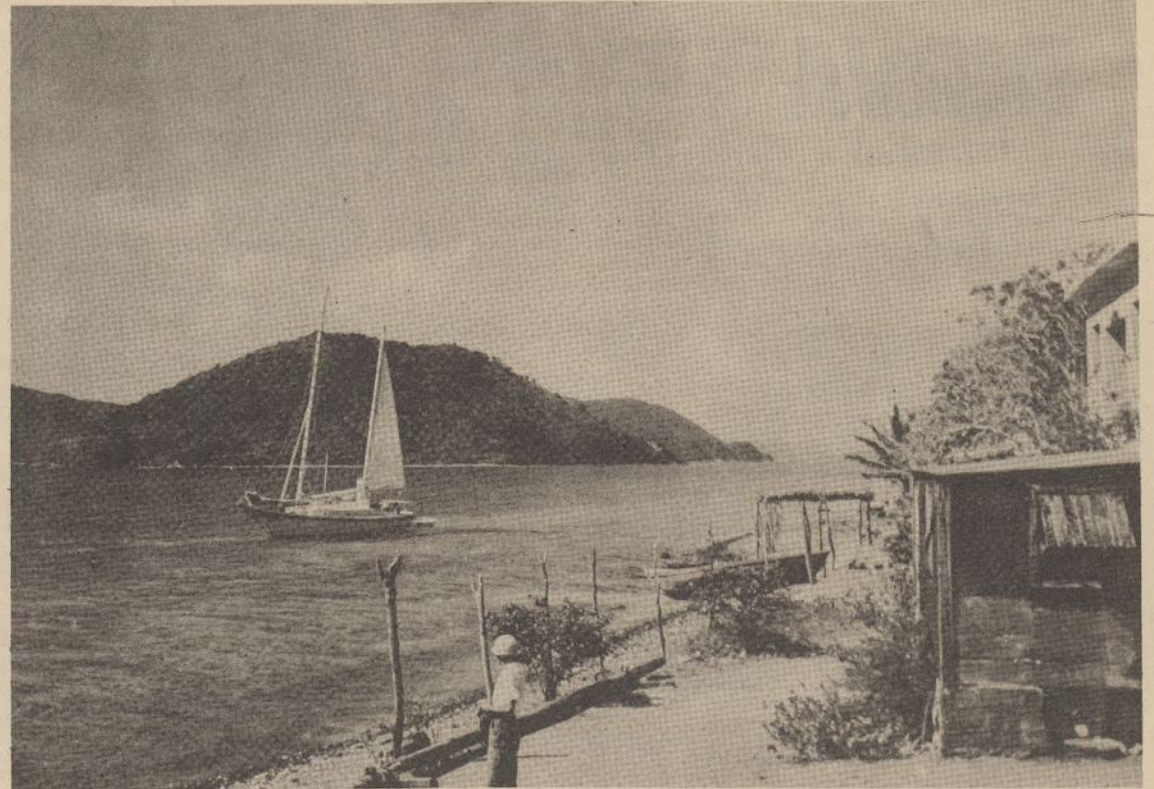
--Tu nesi teisus, drauge. Curullu ir Li Friddi atrodė tikrai padorūs ir nesavanaudiški partiečiai.

--Padorūs! Tie dumkeliai, kurie neprasižiotė ir vos tepasakė labę dieną, kad nesusikompromituotų.

--Bet dar yra ir draugas Tarocci.

--Tarocci, --murmėjo Peppone, --Koks Tarocci?

(Bus daugiau)

Graži Virgin salų gamta sutraukia čia daug turistų ne tik iš Amerikos, bet ir iš Europos.

LIETUVAITĖ VIRGIN SALOSE

Pasaulis jau mums lyg ir mažokas. Lietuviai ir jų laikraščiai pasiekia Antilų salas, skiriančias Atlanto vandenyną ir Karaių jūrą. Virgin salos yra maža dalis

— Koku būdu patekote į šias JAV salas?

— Praeitais metais, baigusi Kent universitetą, gavau pasiūlymą Texas valstybėje, Dallas mieste dirbti

— Virgin salų pagrindą sudaro trys salos, kurių dydis yra 140 kvadratinų mylių. Gyventojų skaičius yra arti 30,000, iš kurių 80% yra negrai — danų plantacijų dienų įpėdiniai. Likusius 20% sudaro europiečiai emigrantai, — danai, škotai, ispanai bei portugalai, amerikiečiai ir kaimynai portarikiečiai. Dominuojanti kalba yra amerikiečių.

St. Croix sala yra pirmoji Amerikos žemė, kurią Kolumbas atrado. Pirmoji vieta, kur europiečiai (ispanai) sutiko karingus Karaių indėnus. Su mažomis išimtimis Virgin salos buvo valdomos danų iki 1917 metų. 1917 m. JAV nupirko šias salas iš danų už \$25 milijonus.

Salos yra valdomos gubernatoriaus, kurį skiria JAV prezidentas. Charlotte Amalie yra sostinė, kuri yra šv. Tomo saloje.

Vidutinė metinė temperatūra yra 78 laipsniai. Lietaus nedaug, ypatingai vandens trūkumas jaučiamas šv. Jono saloje.

— Kaip ilgai galyojate dirbuotis salose? Ką galėtumėte pasakyti apie savo darbą ir ekonominį salų gyvenimą.

— Ilgai čia negalvoju pasilikti. Karjeros šioje profesijoje nemanau daryti. Darbas yra įdomus ir kartu auklėjantis — puikiai progą sutikti įvairių tautybių bei profesijų žmones. O tai turtina kolegijoje įsigytas žinias.

Lilijana Janulevičiūtė, baigusi Kent State Universitetą, dabar tarnauja Virgin salų turizmo biure.

Antilų salų.

Lilijana Janulevičiūtė yra pionierė. Dirva ją pasiekia 1400 mylių į pietų rytus nuo New Yorko esančiose Virgin salose.

Mes kreipėmės į ją su keletu klausimų, į kuriuos ji mielai atsakė.

— Prieš atsakant į Jūsų klausimus, — rašo, — noriu padaryti keletą pastabų apie Dirvą.

Dirva savo estetinė išvaizda ir turiniu pralenkia čionykštį mūsų oficiozą. Tai ne tik mano nuomonė, bet ir mūsų laikraščio redaktoriaus tos pačios nuomonės. Patvirtinti savo teigimą siunčiu Jums vieną oficiozo numerį. Parinkau su Danos Armonaitės tėvų nuotrauką Kopenhagos aerodrome. Su D. Armonaite aš lankiau Western Reserve Universitetą.

kelionių biure. Po kurio laiko į kelionių biurą atsilankė du Virgin salų turizmo pareigūnai, kurie studijų reikalais keliavo po Ameriką. Jiems pasiūlius turizmo įstaigoje tarnybą, su apmokama kelione, aš mielai priėmiau.

— Ar teko sutikti lietuvių Virgin salose?

— Ne, lietuvių neteko, bet labai daug pravažiuoja europiečių — vokiečių, prancūzų, danų bei ispanų, kurie atostogauja idealiam klimatui. Neskaitant amerikiečių, kurie čia dominuoja, sutinku nemažą Pietų Amerikos gyventojų ir portorikiečių, kurie čia naudojami didesniu autoritetu, negu jų tautiečiai New Yorke ir kitose JAV vietose.

— Ar nepasiilgstate lietuvių?

— Taip, ypatingai savo tėvėlių, kurie nepagailėjo savo brangaus laiko mūsų susitikimui. Vasario mėn. pabaigoje turėjau keletos dienų pasimatymą — šeimos konferenciją Floridoje, Fort Landerdale. Savaitę prabėgo greit, tėvelis išvažiavo anksčiau į Clevelandą, o mes su mamyte praleidę dar porą dienų išskridome į priešingas puses — Clevelandą ir Virgin salas.

— Ką galėtumėte pasakyti apie Virgin salas?

Lilija Janulevičiūtė, palydima mamytės, išskrenda į tolimą Karaių jūros salą, kur ji yra vienintelė lietuvaitė...

Apie turizmą ir vietinį ekonominį gyvenimą, žiūrėnt dolerio akimis, parašysiu plačiau po tėvėlių apsilankymo salose.

Nuoširdžiausi mano linkėjimai visiems mano pažįtamiems clevelandiečiams ir visiems Dirvos skaitytojams.

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis

MEMORIAL DIENOJ

DODDS - ROSS & Associates

GENERAL INSURANCE AGENCY

LIFE INSURANCE — AUTOMOBILE

FIRE — CASUALTY AND BOND

8119 ST. CLAIR AVE.

EX 1-0682

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis.

MEMORIAL DIENOJ

CLEVELAND AMBULANCE SERVICE, INC.

Remember the Maroon and Cream Colored Cars with the Men in White

Called and Recommended by Cleveland's Leading Physicians and Surgeons

ENdicott 1-0770

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis
MEMORIAL DIENOJ

ALLIED ELECTRIC SEWER CLEANING COMPANY

R. P. Herschman Prop.

ROTO - ROOTER SERVICE

West Side
12910 Detroit Ave
AC 6-4500

East Side
12824 Superior Ave
MU 1-7722

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIŠ, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

O kas tą reikalingą darbą turi atlikti?

Visą laiką komunistinė spauda buvo žiauri. Bet ji ypatingai sužvėrėjo, baigiantis antrajam pasauliniam karui. Apakinti pergale ir naujų tautų pavergimu, jie piovė iš kairės ir dešinės. Ypač suveddami sąskaitas su tomis tautomis, kurios buvo organizavusios išsilaisvinimo sukilimus ar kitaip komunizmo užmačioms priešinosi.

Lietuvių tauta atidavė tokią kraujo duoklę, kokios žuvusiųjų skaičiumi savo istorijoje dar nebuvo atidavusi. Nerasi šeimos, kurios nariai nebūtų toje kankinių eilėje. Ir kas nuostabiau, kad kankinama lietuvių tauta, priešindamasi priešpaujai ir kovodama dėl laisvės, atliko ir kitą kilnią misiją: kiek išgalėdama gelbėjo Rytprūsijų gyventojams, daugiausia vokiečiams.

Apie tą lietuvių tautos kilnią misiją — padėti žudomiems ir naikinamiems Rytprūsijų gyventojams, o taip pat vokiečių karo belaisvams, sužinojome iš jų pačių lūpų. Sužinojome, kada jie iš anapus geležinės uždangos grįžo į laisvus Vakarų. Vieni, kaip karo belaisviai, kiti pagal sudarytas reparacijavimo sutartis. Ir liudydami tiesą apie savo išgelbėtojus iš bado nagų, jie jaudinančiai pasakojo, kad dažnas lietuvis su jais dalijosi duonos kąsniu, neatsakė pastogės, ligoje pagalbos, o persekiojant apsaugos.

Visi tie liudijimai, savaime suprantama, kad ir mus, gyvenančius laisvuos Vakaruose, labai maloniai nuteikė. Viena, mes kitų lūpomis patyrėme savo tautos kilnumą. O antra, mes tuom pačiu įsigijom tūkstančius naujų draugų, nes liudijantieji tiesą siekė galimai platesnės viešumos: rašė laikraščiuose, savo įspūdžius pasakojo radijo programose, išleistuose prisiminimuose.

Visi tie išgelbėtų vokiečių pasisakymai apie lietuvių tautos jiems parodytą žmoniškumą širdį, jei ja mes patys nepasirūpinsim, laikui bėgant dings. Sunkių išgyvenimų pasakotojai išmirs, laikraščių puslapiai pagels ir užmirštin nūs. Geriausiu atveju ateinančioj kartoj liks dar gandas, kad lietuviai geri žmonės. Ir daugiau nieko, nes laikas, kaip paprastai, neš naujus įvykius, naują laimę ir naują skausmą.

Bet taip neturėtų likti. Mūsų pačių pareiga, kol dar tebėra gyvi liudininkai ir prieinami visi jų paskelbti šaltiniai, kad toji liudijimų medžiaga būtų surinkta. Surinkta ne tuščiam pasididžiavimui, bet lietuvių tautos istorijai rašyti ir, reikalui esant, lietuvių tautos reikams ginti. Juk nereikia manyti, kad visą laiką pasaulis bus valdomas žiaurių despotų ir dar žiauresnių sistemų. Ateis gi pagaliau laikas, kada ir teisybė bus lygiai dedama į svarstyklės, kaip dabar dedama jėga. Pagaliau, mums nereikia manyti, kad su vokiečių tauta mūsų visi geri ir blogi santykiai jau tuo ir užsibaigė. Istorijos rate, greičiausia, dar vieni nuo kitų nepabėgsim ir vieni kitiems būsim reikalingi. O jei būsim reikalingi, ir vieni kitiems parodysim dokumentuotą medžiagą, kiek esam gero padarę, lengviau bus kalbėti ir lengviau laukti palankesnio susitarimo.

Žinoma, kaip paprastai, tuoj bus paklausta: o kas tą gražų darbą turi atlikti? Kas pajėgus tą medžiagą surinkti ir paskelbti? Manau, kad lygiai klausiantieji, lygiai šias eilutes rašantys, bus tokios nuomonės, kad tą darbą gerai gali atlikti vienas kuris iš daugelio mūsų veiksmų, kurie nei darbo planais turtingi, nei užsimojimais patrauklūs. O tą darbą atlikdami savo buvimą pateisintų ir net pasigirti galėtų.

B. G.

GELIŲ PUOKŠTELĖ ŽUVUSIEMS

Laiškų skyriuje K. Rožanskas atkreipė dėmesį į J. Stuko parvežtą iš Lietuvos pageidavimą, kad vietoj trėminių dienų, būtų minimi žuvusieji už Tėvynę ir savo tautą kankiniai partizanai.

Tą klausimą neatidėliojant reikėtų teigiamai išspręsti. Mano manymu, svarų žodį tuo reikalu turėtų tarti Bendruomenė.

Ta pačia proga reikia prisiminti ir nemalonų reiškinį, kad visos mūsų valdžios, aktualiais dienais klausimais visada pasisako paskutinės. Ir keista, kad vadovaujant asmenys visada atsišiepia pavėlavę, o be tradicinių atsišaukimų mes nieko daugiau ir neišgirstame. Ranką prie širdies dedant reikia pripažinti, kad tose valdžiose mes nematom gyvybės, nepastebim energijos

ir sumanios veiklos, kurios šian dien taip reikia.

Visa laimė, kad atsiranda pavienių asmenų, kurie ateina su naujais, gyvenimiškais pasiūlymais. Tokį gražų pasiūlymą padarė ir J. Stukas. Bet iki šiol, be K. Rožansko, dar niekieno nebuvo pajudintas. Svarbiausia, nebuvo svarstytas, kurieturėtų tai padaryti.

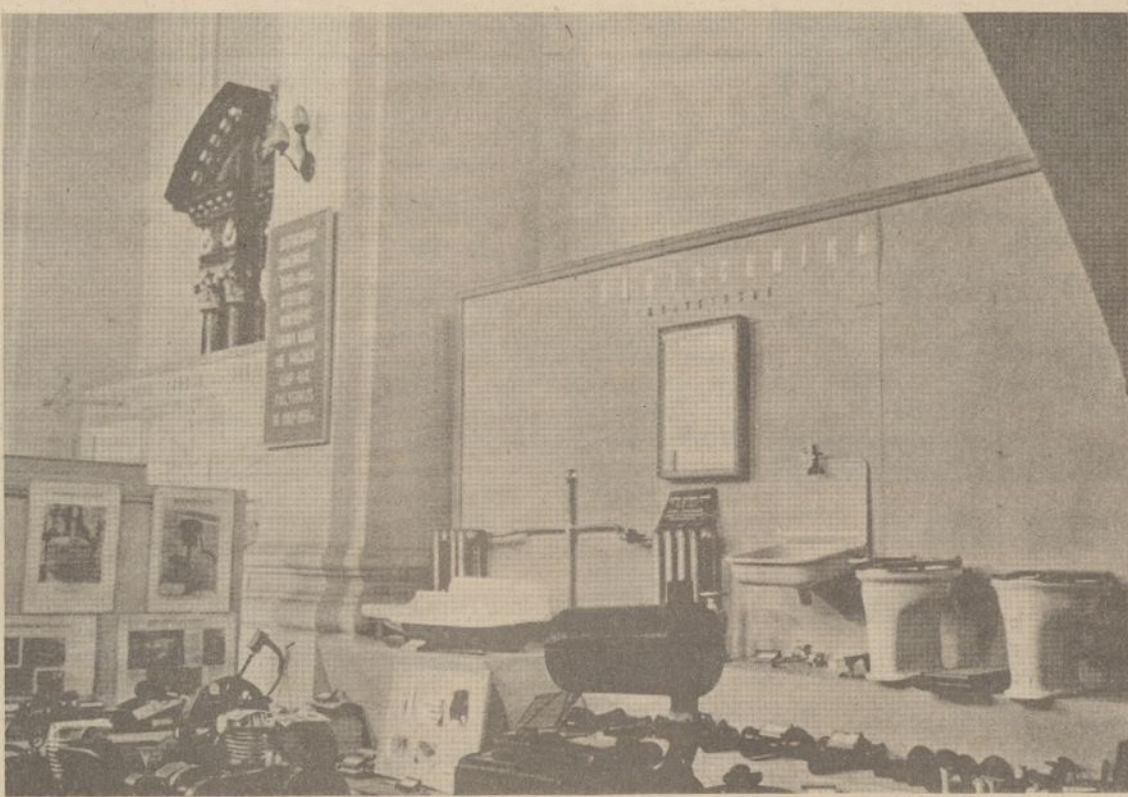
Amerikiečiai savo žuvusiųjų už laisvę pagerbia Memorial dienoj. Ta šventė šiais metais bus gegužės 30 d. Mes, būdami šio svetingo krašto pilnateisiai nariai, pagerbdami už Ameriką žuvusius, galėtume tuo pačiu metu prisiminti ir už savo tautos laisvę žuvusius savanorius, partizanus, karius. Ta data būtų tuo patogi, kad beveik sutaptų ir su birželio baisiaisiais vežimais.

Gegužės mėnesio puokštė geriausiai tiks ant kapo ty, kurie Lietuvai ir savo tautai nepagalbėjo brangiausio turto-gyvybės!

V. Šarka, Omaha

NENUGIRDO

A. Pakalniškis, iš Chicago, Dirvoje aprašinėdamas per Mar-gučio radiją įvykusį pasikalbėjimą,

Šv. Mykolas bažnyčioje Vilniuje, kurioje yra palaidotas kunigaikštis Sapiega, dabar kaip matyti nuotraukoje, rengiamos įvairios parodos...

RELIGIJOS BŪKLĖ LIETUVOJE...

(Atkelta iš 1 psl.)

tik niekas negali seminarijoje mokytis, bet niekas negali net į ją įstoti, nei vienas negali iš jos išeiti kunigu. Toks įsakymas gali būti sušvelnintas tik tokiais asmenimis, kurie parodo pakankamai garantijas politiniu atžvilgiu. Sovietai norėtų, kad jauni kunigai, kurie išeina iš seminarijos, būtų daugiau ištikimi Maskvos politiniams autoritetams, kaip Romos Bažnyčiai, todėl taip atsargiai išduodami leidimai mokytis kunigų seminarijoje.

Iš kitos pusės, ne visi klierikai turi pakankamai jėgų atsispirti spaudimams, kuriuos daro politiniai autoritetai, ir todėl iš-eina nesuipratimai ir nepasitiekėjimai klero tarpe. Joks įstatymas nedraudžia katalikams eiti į bažnyčią. Tačiau kas ją lanko reguliariai, neišvengia policijos kontrolės, o tai išsukia įtarimų ir sunkumų praktiškame gyvenime ir nevysi turi drąsos bei jėgos tai pakelti. Vaikai po kelių pastabų neišlaiko egzaminų ir yra apkaltinti, kad prisilaiko kvailų prietarų. Kas dirba, tas rizikuoja nepadarinti karjeros ar stačiai nustoti darbo. Sutikau nemažą jaunų žmonių, kurie pasakojo, kad turėjo atsisakyti eiti į baž-

nyčią, nes negalėtų išgyventi. Svetimtaučiams tai pat nepasakojama, kad už elektrą bažnyčia turi mokėti keturis kartus dau-

Justas Rugienis, Paleckio parskirtasis religinio kulto direktorius.

giau negu normalus tarifas. Ir visi kiti mokesčiai, yra žymiai aukštesni. Tokiu būdu esant 20

C. žemiau nuli, įėjus į bažnyčią, kurioj negalima buvo palikti ilgiau kaip porą minučių nuo šalčio. Ir visgi visos bažnyčios yra perpildytos, net dažnai dalis žmonių turi palikti kieme, nes bažnyčiose pritrūksta vietos.

Tai yra todėl, kad Vilniuje tik kelios bažnyčios yra paliktos religiniam kultui. Senoj universiteto šv. Jono bažnyčioj padarytas popieriaus sandėlis. Kada primygtinai Eugenijos prašiau, kad man parodytų šv. Kazimiero, Lietuvos Patrono bažnyčią, atsakė, kad būtų sunku tai įvykdyti, nes vidury yra mokykla. Prašiau tada parodyti mokyklą. Bet nieko nepašiau. Tik sekant dieną, kad su įvairiais gudrumais pavyko man atsipalaiduoti nuo savo palydovės ir pavaikščioti vienai po miestą, supratau, kad Eugenija turėjo pagrindo nerodyt man bažnyčios, nes ji buvo pilna statinių su vynu, bet ne mokykla. Mokykla buvo gretima name.

Vaikščiodama užėjau ir į kitą bažnyčią. Ten, vienoj jos pusėj graži mergaitė darė gimnastiką, o kitoj pusėj jauni atletai kė-

lė sunkumus. Tuo tarpu vidury mergaitė metinėjo diską į tinklą, pakabiną prieš didį altorių. Ir Vilniuje įdomiausias žinios gavau iš žmonių gatvė. Jie patys mane užkalbindavo. Aš jiems sakydavau, kad esu sekama policijos, bet jie atsakydavo, kad jiems tai nerūpi, kad tiek nemalonių yra jau pergyvenę, ir kad nieko baisio negali atsitikti. Visi kas kalbėjo, klausė Vatikano radiją. Sovietų stotys neįstengė, bent ligi šiol, kliudyti šios stoties.

Lietuvių tarpe didelį nepasitenkinimą išsukė naujo Popiežiaus patvarkymas, tai yra nepripažinimas kredencijų Lietuvos pasiuntiniui. Šitame nutarime jie suprato viešą Lietuvos prijungimo prie Sovietijos pripažinimą, kuris nedavė jokių apčiuopiamų pagerinimų sovietų elgesy katalikų religijos atžvilgiu.

Iš kitos pusės lengva suprasti, kad šitos kraštuose religinis jausmas yra labai stipriai surištas su tautiniu jausmu, kuri dažnai net identifikuojama. Lan-kyti bažnyčią šiandieną yra vienintelis protestas, kuris liko Pabaltijos kraštams, kad parodytų savo nesutikimą su dabartine būkle.

W. Gawronska

Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ją džiaugiasi. Pasiteiraukit, ar Dirvą skaito jūsų pažįstami ir kaimynai. Jei nerasiškite jų adresus, Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

Kaip užrašas sako...

"DUODAMAS, KUR YRA GERAS SKONIS"

Kur yra geras skonis, ten yra gaivinantis Stroh's alus. Stroh's reiškia gerą skonį, nes tikrai geriausi dalykai eina į Stroh's. Ir Stroh's yra ugnim verdamas, kad duotų skonį, nelyginamą dėl lengvumo, dėl malonumo, dėl rūšies! Bandyk Stroh's, tai alus, kuris "Duodamas kur yra geras skonis!"

Amerikos vienintelis ugnim verdamas alus... ugnim verdamas prie 2000 laipnių!

Jums patiks

DABAR UŽ VIETINES KAINAS!

Stroh's

jis šviesesnis!

THE STROH BREWERY COMPANY, DETROIT 26, MICHIGAN

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Kas nutraukė santykius? (5)

It is childish to call upon a supernatural power to carry out a mundane task that we have chosen for ourselves and find ourselves unable to perform.

Arnold Toynbee, "A Study of History".

"Čia neturiu galimumo plačiau papasakoti apie savo vargus bei rūpesčius. Tenoriu išreikšti, kad kiekvienas mano širdies plazdenimas ir sielos virpesys yra sukaupias viltyje, jog ateis laikas, kai ši tokia sunki, per erdvės ir laiko tolius mus išskyrusi kelionė bus laimingai baigta".

Jonas Deksnys,
1954 m. laiške iš Lietuvos draugams užsienyje.

Jono Deksnio pareiškimas per septynias Vilniaus bolševikų "Tiesos" puslapio skiltis turi antraštę didelėmis raidėmis: "Kodėl aš su jais nutraukiau santykius". Su jais, -- reiškia, su mumis, su Lietuvių Rezistencine Santarve, su Lietuvos Nepriklausomybės Tarka, su Vliku, su Lietuvos Diplomatinės Tarnybos užsienyje, su Lietuvos laisvės pagrindinio kovotojais, Tėvynėje, su "buržuaziniais nacionalistais"...

Toks pareiškimo pavadinimas -- "aš su jais nutraukiau santykius" -- nėra tikslus, gal visai klaidingas, kiekvienam atvejui daug painesnis ir tragiškesnis, negu pasako šie banaliūs keli žodžiai.

Istorija būtų ilga ir gana įdomi. Bet sustokime šį kartą tik ties keliais akimirksniais...

1945 metais išėjus iš nacių kacetų, J. Deksnio pasirinktas Lietuvos išlaisvinimo kelias ir būdas neabejotinai buvo vienas iš narsiausių, drąsiausių ir reikalingiausių. Bet jis jam iš karto lėmė nesantaiką, nesupratimą ir nepritarimą iš daugelio kitų užsieninių Lietuvos laisvinimo veiksmų ir politinių grupių pusės. Jis nesirio šioje partijoje, ir jau nuo tada jam ir jo veiklą rėmusiems atsirado "skaldytojų", "arivistų", "avantūristų", "nežinia kieno naudai dirbančių" ir panašūs epitetai.

Bet per trejetą metų šioji veikla davė tokių vaisių jog net Vlikas su džiaugsmu pagaliauėjo į derybas su juo ir kitais Lietuvos pagrindinio atstovais, kad tik iš jų išgautų egzistinės vyriausybės titulo pripažinimą. Avantiūristas staiga virto svarbiu asmeniu ir tikru herojum...

Ir kaip tik nuo tada prasidėjo didžioji tragedija, -- ne tik užsienio veiklos, bet ir Lietuvos pagrindinio suskilimas. Vieni pasakė už partizaninio karo Lietuvoje tęsimą ir stiprinimą, kiti prieš. Deksnys buvo už jo laipsnišką stabdymą ir perėjimą prie pasyvios rezistencijos būdų. Su Lukša-Skrajaunu-Daumantu -- jis tada iš Švedijos vyko per Paryžių Vokietijon Baden Badeno pasitarimams su Vliku. Jau tada jis labai krintosi, kad Skrajūnas, tas dabar minimasis "sužvėrėjęs tipas", "žiaurus ir kraupus banditas", suėjęs santykius su jam artimais krikdėmų sluogsniais, ėmė keistis ir reikalauti veikti ta kryptimi, kad partizanų sąjūdis Lietuvoje būtų kaip tik stiprinamas.

"Tai beprotystė, tai beprasmiško išsidūjymo kelias", -- miršo Deksnys, "bet aš neberandu priemonių jį suvaldyti, ir sunku kitus įtikinti". Atsimenu, kai 1948 m. vasarą Paryžiuje per tris dienas posėdžiausime -- Deksnys, "ginklų pirklys" Algirdas Greimas ir šių kronikų autorius, -- ir sutarėme keliolikos punktų programą, kokia turėtų būti mūsų pažiūra į partizanų epopeją ir kas darytina užsienio informacijoje bei propagandoje sveikesnės ir realesnės tautinės rezistencijos kryptiai įstiprinti. Diskusijos buvo vietomis aštrios, nuomonės ne visada derinosi, ir Deksnys nekartą griebė Arnold Toynbee citatų...

Vėlesnis dešimtmetis ir Lietuvos partizanų sąjūdžio fatališka tragedija netrukus parodė, kaip jis nuostabiai tiksliai ir realiai numatė ateitį.

Po 1948 m. susitarimo su Vliku, iš karto prasidėjo kaip tik dar didesni nesutarimai ir kivirčiai. Maža bėda, jei užsienyje einant prie "vienybės", nebuvo jos priešt, -- bet grėsė tikra trage-

dija, kai netrukus buvo suardyta ir Lietuvos pagrindžio vienybė. Iš užsienio į Lietuvą grįžo atskirai Skrajūnas, remiamas "vlikinų militaristų", ir kiek anksčiau už jį taip pat atskirai J. Deksnys su antru Lietuvos BDPS Prezidiumo įgaliotiniu Audroniu. O sugrįžus Lietuvon, Deksnio ir Audronio pažiūros taip pat išsiskyrė (šis mažiau domėjosi politiniais klausimais, daugiau partizanavimu ir greit kovose žuvo).

Rezistencinės Tarnybos archyvas pilnas duomenų ir dokumentų, kaip noko ir nelaimingai vystėsi spontaniškai kilusio Lietuvos partizaninio sąjūdžio tragedija. Tuo tarpu nedarydami galutinių išvadų, pacituokime čia kelias pranešimų iš Lietuvos ištraukas...

Lietuvos BDPS Prezidiumas, tuomet vyriausioji Lietuvos rezistencijos centrinė, per J. Deksnį užsienin atsiųstam 1951 m.

Mano uždavinys ir daugiausia forma, po tokio ilgo neramio ir prastų sąlygų gyvenimo, kuris mums davė daug kelius, kuriuos, kaip žinia, mes turime išlaikyti, kaip žinia, mes turime išlaikyti, kaip žinia, mes turime išlaikyti...

Jono Deksnio laiškas iš Lietuvos 1954 metais draugams į užsienį... Minimoji Irena ir Kamilė yra sutarti slapyvardžiai. Laiško žodžiai: "Mano mieloji ir brangioji Irena. Po tokio ilgo neramio ir sunkių išgyvenimų periodo vėl siunčiu Tau šiuos kelius žodžius, kuriems, reikia tikėti, bus lemta Tave pasiekti. Čia neturiu galimumo plačiau papasakoti apie savo vargus bei rūpesčius. Tenoriu išreikšti, kad kiekvienas mano širdies plazdenimas ir sielos virpesys yra sukaupias viltyje, jog ateis laikas, kai ši tokia sunki, per erdvės ir laiko tolius mus išskyrusi kelionė bus laimingai baigta. Širdingai sveikinu visas prieteles ir prietelius ir linkiu Jums ištvermės ir visokio gero. Tavo visuomet Kamilė."

birželio 20 d. pranešime prašo "ispėti Vliką, kad jo taktika gali priversti prie rimčiausių pasekmių visais išsilaisvinimo reikalais", ir kad dabar palaikyti partizanines kovas ir partizanų susiskaldymą, "atsižvelgiant į realią padėtį, būtų neprotinga". 1951 m. liepos 31 d. pranešama, kad viena aktyviosios rezistencijos organizacija kaip tik po Vliko siųstų žmonių atvykimo "tęsia neprotingą ginkluotą taktiką, sukeliančią gyventojų nepasitenkinimą. Tokie veiksmai tautiniam reikalui atneša daugiau žalos, negu naudos. Mūsų partangos įtikinti juos atsisakyti šios Krupavičiaus laiminamos taktikos nedavė rezultatų".

1951 m. rugpjūčio 3 d. pranešime sakoma, kad ir Lietuvos katalikų bažnyčios vadovaujantieji sluogsniai "taip pat smerkia Krupavičiaus palaikintą dalies partizanų taktiką krašte".

Po daugelio kitų panašaus turinio pranešimų, 1952 m. sausio 23 d. gautas toks BDPS Prezidiumo raštas: "Į mūsų rankas pateko biuletenis, Sprendžiant iš turinio, jo autoriais yra Vliko atstovai, atvykę iš užsienio. Biuletenyje smulkiai aprašoma rezistencinė veikla užsienyje. Vlikas iškeliamas, kaip vienintelis aukščiausias rezistencijos organas, kuriam priklauso ministrai Lozoraitis, Balutis ir kiti. Tvirtinama, kad jie atsisakė nuo savo politinių koncepcijų ir visiškai pakluso Krupavičiaus linijai. Biuletenis ragina griebtis tokių veiksmų, kurių vykdymas iššaukia naujas priešų akcijas ir tuo sudaro ypatingai didelius sunkumus rezistencijos darbui.

BDPS Prezidiumas laiko tų Vliko atstovų veiksmus pavojingais tautai ir tuo reikalu prašo apie tai pranešti ponui Lozoraitiui, Balutiui ir kitiems"... (Po kurio laiko užsienyje buvo gautas ir pilnas šio biuletenio tekstas, kurio turinys tikrai daugiau, negu fantastiškas).

Šios kelios ištraukos pakankamai įtikinamai parodo, kaip ir kodėl jau nuo 1949 m. laikurių Vliko sluogsnų pastangomis bei vieno diplomatinės tarnybos "Lietuvos atstovo" pasitarinimu užsienyje buvo pradėtos skleisti paskalos, jog taip galvojančias Lietuvos BDPS Prezidiumas ir ypač pats Deksnys esąs prieš rankose...

Taigi, prieiname pirmą išvadą: ne J. Deksnys nutraukė santykius su Vliku ir jo sluogsniais, bet Vlikas su juo nutraukė santykius faktinai jau prieš daugiau kaip 10 metų.

Yra pagrindo teigti, kad Vliko santykių nutraukimas su Deksnium ir paskleistas apie jį paskalos, kaip nebeapatikimą ir gal net perėjusį priešo tarnybon, tada nebuvo pagrįstos. Jos kilo grynai dėl politinių bei partinių priežasčių. Deksnys nebuvo prieš rankose dar ilgą laiką, nors vėliau jį su pantis NKVD replių žiedas aplinkui neišvengiamai turėjo siaurėti.

... ir nuo to laiko...

Lietuviai tremtiniai Sibire prievarta varomi demonstruoti ir rodyti savo "džiaugsmą" gegužės 1 parade.

Sibiro tremtinio atsiminimai (7)

A. Valasevičius

MES IŠEINAM PASIDUOTI...

Atėjo seniūnas. Mus iškviečia pasikalbėjimui. Jis iš karto daug pasakoja, kaip jį partizanai privertė nešti atsisaukimus, parašytus abejose kalbose, netoli stovėjusiems rusų daliniams Pasakoją, kaip jį tardė klausinėdami, kodėl jo partizanai nenušauna, kodėl jis taikosi prie partizanų? Jiems atsakęs, kad jį galit mane ištremti į Sibirą, o šitie gali nušauti. Dėl to jis priverstas taikytis.

Pasakoją, kaip prie Palios pelkių partizanai sumušė žaliakapčius. Rusai tris naktis vežė užmuštus ir laidoję vieną duobę. Pasakoją, kad "Pamotė" gavęs antrą įspėjimo laišką.

Mes žinom, kad jis atėjęs kitais tikslais ir netrukus pradeda apie reikalą.

Vyrai, man jūsų gaila. Matom, kad mes anksčiau ar vėliau turėsime mirti. Aš pats netikiu pilna jų amnestija. Gal kada iš Sibiro grįžim, o čia tik mirtis. Juk pradėjo tankus prieš jus naudoti.

Jo akyse pasirodė ašaros. — Mes dabar atsakyti negalim, mes turim pasitarti.

— Žinoma, jūsų reikalas, bet jei eisit, praneškite man. Aš nuvesiu pas kitą tardytoją ne pas Pamotę.

Jam atsisveikinus mes giliai susimąstom. Stasys priešinngas, o aš pritariu seniūno pasiūlymui.

Pasitariam su būriu. Jie duoda laisvą valią, tik turi būti išlaikytas svarbiausias įsakas.

Paslėpiam ginklus, pasiūsiame geresniais drabužiais, pranešam seniūnui ir išeinam.

— Kiek reiks kentėti, tiek kentėsime, bet nieko išduosim, — sako Stasys.

— Svarbiausia, gauti dokumentus ir išvažiuoti kitur, — aš sakau.

Kada slapstaisi, atrodo — visur jų pilna, o kai einam keliu, tai niekas mūsų nesulaiko.

jums dėkingi, kaip mūsų geriausiems bičiuliams...

Ir pagaliau paties J. Deksnio laiškas, jau trumpai paminėtas S. Žymanto rašinyje, išsiųstas iš Lietuvos 1956 m. gegužės 27 d. ir čia gautas liepos 7 d., -- paskutinis laiškas draugams ir organizacijoms, su kuriomis jam tekė bendradarbiauti. Beje, iš to laiško matyti, koks buvo tikrasis paties Deksnio galvojimo ir rašymo stilius, taipgi ir jo "demoniškas", visada verdantis temperamentas.

(Nukelta į 6 ps.)

Prieinam Veisėjus. Ant kalniuko kulkosvydžių lizdai, bet ir čia mūsų nesulaiko. Miestely mūsų laukia seniūnas ir nurodo kur eiti.

Aukšto ūgio karininkas sėdi prieš mus, ir nežinodamas, kas mes tokie, klausia — ko mes norim? Aš pasakau kas mes esame.

Jis atsišlošia kėdę ir išvertęs akis ilgai žiūri nuo galvos iki kojų ir nuo kojų iki galvos. Paduoda kėdės atsisėsti ir pasiūlo rūkyti. Išėjęs skambina telefonu.

Mano mintyse perskrieja įvykiai, kad užėjus vokiečiams, aš ir savo priešams blogo nepadariau. Gal žiauriai nemuš.

Jis grįžta pas mus atsi-nešdamas kokias tai knygas. Ateina ir jo sekretorė.

— Vertėjo reikės?
— Aš blogai kalbu, bet kalbą suprantu, — atsakau.

— Susikalbėsime.
Pradeda mane apklausi-nėti:

— Pavardė, vardas, tėvo vardas, kuo užsiima tėvai, kiek žemės?

Pasakau, kad 1941 m. ištremti, kad turėjo 31 ha žemės, juk vistiek žino.

— Išsilavinimas, kur gyvenu? Kodėlėjau į banditus?

— Ten nebuvau, slapstausi.
— Kodėl slapsteisi?

(Nukelta į 6 ps.)

Kremliaus mėsininkas, padalinęs pasaulį, šluostosi kruvinas rankas...

Kas nutraukė santykius?...

(Atkelta iš 5 psl.)

"... Turiu tarti jums keletą karčios teisybės žodžių. Jau ilgiau, kaip pusę metų, kai vėl iš jūsų nieko negirdėti. Jūsų nutylimas prasidėjo nuo tada, kai iškilo nenugalima kliūtis man pas jus išvykti..."

Priežastimi tegali būti arba visiškai nepastikėjimas man ir mano kovos bičiuliams, arba jūsų bailus pasitraukimas iš laisvės kovos fronto. Bet kuriuo atveju atsakomybė tenka tik jums. Atsirasti pas jus aš troškau ir trokštu kurkas labiau, negu jūs manęs sulaukti. Bet aš gi ne burtininkas, kad pasiversdamas nematomu ar kurio kito stebuklo pagalba nugalėčiau įtvirtintas sienas ir šimtakilometrinius nuotolius. Mūsų sąlygomis vieno mažiausio žiedo iškirtimas ryšių grandinėje sužlugdo ilgai ruoštos operacijos įvykdymą, kas šiuo atveju ir atsitiko.

Kai dėl nepastikėjimo galimybės, tai ką gi, --reikia būti tiek realiu, kad teoretiškai pripažinti teisę abejoti net nuosavu broliu. Tačiau aš kategoriškai teigiū, kad jūs neturite ir negalite turėti pagrindo daryti tokį skaudų ir įžūlų užmetimą.

Šioje ilgoje pilno tragizmo žiaurioje kovoje, kuri buvo aplaistyta mūsų brolių krauju ir kančiomis tolimo Sibiro bei Uralo lageriuose, aš tariasi, jog mus jungia nenutraukiamas bent moralinis ryšys. Deja, atrodo, reikia konstatuoti, kad buvę kovos draugai pilotiškai nusiplauna rankas ir palieka mus pačioje sunkiausioje minutėje. Mano sąžinė prieš savo kovos draugus ir tautos istoriją yra švari. Aš nesvyruodamasėjau tuo keliu, kuris mano giliausiu įsitikinimu tebuvo vieninteliai galimas, prarasdamas sveikatą ir viską, kas asmeniškai man buvo brangaus. Jūs gi ne tik neparodėte reikiamo ryžto ir rizikos, bet net nesiteikėte šitai įtikinamiau paaiškinti.

Iš tikrųjų, gal laisvės rytas mūsų tautai ir negreit išauš, gal daug kam iš mūsų neteks jo sulaukti. Tačiau vis dėlto kada nors mūsų tauta sulauks laisvės. Tada paaiškės ir šių sunkių ir ilgų laisvės pastangų užkulisiai ir peripetijos...

Aš žinau vakariečių atsargumą, kuris, reikia manyti, dar didesnis tapo "taikos" ir koegezistencijos su bolševikais galimybių iliuzijose...

Man labai gaila, kad šios eilutės persunktos apmaudo ir pasipiktinimo jausmu. Aš būčiau laimingas, galėdamas pasiųsti jums pačius geriausius ir širdingiausius linkėjimus. Deja, mano širdis pasrūvusi teisingo apmaudo ir gilaus skausmo išjūtimu, kad tokius jausmus nevidmainiškai galėčiau pareikšti.

Duok Dieve, kad paaiškėtų, jog šie kartūs mano užmetimai buvo be pagrindo, o jūsų elgesio mūsų atžvilgiu priežastimi buvo tikrai kokios nors nenugalimos kliūtys..."

Tai buvo paskutinis Jono Deksnio, dar laisvo žmogaus, laiškas užsienio draugams. Į jį nebuvo nieko atsakyta, --jaučiant ir suprantant visą tokio tylėjimo žiaurumą tokiam tragiškame atvejyje. Tik istorija nuspręs, kas apsiriko, kas palūžo, kad pilotiškai, nusiplovė rankas, kas buvo niekšai...

Bet čia du cituoti laišškai iš 1956 metų Lietuvos pagrindinio aiškiai atsako ir paaiškina: kas, kada ir dėl ko nutraukė santykius?

1. Santykiai nutrūko 1956 m. pradžioje, netrukus po 1955 m. viršūnių konferencijos Šveicarijoje ir dar prieš vengrų sukilimą, kuris pasibaigė kraujo klane, vakariečiams jo neparėmus ir politiškai nusiplovus rankas, kas sudarė naujų bausių smūgį visiems rezistencijos sąjūdžiams už geležinės uždangos. Santykius nutraukė pirmasis ne Deksnys, bet tie, apie kuriuos NKVD raportas kalba, kad šis su jais nutraukė, ir ne dabar, bet jau beveik prieš penkerius metus.

2. Santykių nutrūkimo viena iš priežasčių ir kartu pasėka buvo Deksnio ir jo draugų Tėvynėje, kaip lygiai ir didelės lietuvių tautos dalies kartus nusivylimas užsienio lietuviams, iš kurių buvo laukta daugiau paramos ir supratimo. Bet nesulaukta tiek, kiek reikėjo, per ilgai ir per daug prikenėta absurdiškų kivirčių, šmeižtų, įtarinėjimų ir gyventa nuolatinio pavojaus atmosferoje. Ar visa tai taip ilgai begalėjo atlaikyti net ir plieniniai Deksnio nervai? (Beje, jau prieš aštuonmetį metų jis buvo pradėjęs skųstis širdies negalavimais ir buvo dėkingas už paramą iš užsienio vaistais...)

3. Abu laišškai iš Lietuvos pagrindinio įsakmiai kalba, jog mūsų tautai, kaip ir kitoms pavergtoms tautoms už geležinės uždangos "laisvės rytas gal dar negreit išauš", nes didžiosios Vakarų valstybės vis daugiau grimsta į taikos ir koegezistencijos su bolševizmu iliuzijas. Tautai yra tiesiogiai veikė ir paveikė ne tik Deksnį, bet ir tūkstančių tūkstančius laisvės kovotojų kituose pavergtuose kraštuose. Kam ne laiku aukotis, kam beprasmiškai mirti, jei dar neišmatyti jokios prošvaistės, jei niekas tos kovos neparems? Ši nusivylimą ir apmaudą galiausiai dagoja Kremlius. Tai yra viena iš pačių liūdniausių ir baisiausių dabarties laikmečio tragedijų. Anot Toynbee, civilizacijos frontui nutilus, laikas visuomet dirba barbarų naudai...

4. Pagaliau, ryšius su mumis nutraukė ne Deksnys, bet NKVD, sovietinė policija, okupantai, kurių rankas jis vėl pateko po 20 metų. Gilaus apmaudo ir galbūt teisingo nusivylimo kupiną savo kalinį bolševizmas šiandien mėgina panaudoti "šlovino komunizmo epochos pergalėi". Ir rašo, ir "nutraukia" santykius, ir suredaguoja raportus, ir senovės religinių sektų karo papročiais iškeikia mus visus, kurie vienodai tebetikime lietuvių tautos laisvės aušra, iškeikia nuosavais žodžiais, bet bent kalinio vardu.

Į tai dabar Dirvoje spausdinamo Giovanni Guarescho romano herojus draugas Don Camillo galėtų pasakyti: "Jei man reikia gerai įdirbti žemę ją apdrabsiant mėšlu, tai, savaime aišku, aš taip darau. Bet niekas negali iš manęs reikalauti, kad sakyčiau, jog mėšlas kvepia".

Bet bolševizmo nosiai jis kvepia, --turi kvepėti!

Baigiamoje šių temų kronikoje sekančią kartą: --Apie vieną antitarybinį kvailiojimą...

Sibiro tremtinio atsiminimai...

(Atkelta iš 5 psl.)

Širdy kyla neapykanta, kodėl mes pasidavėm.

Už savaitės laiko vėl naujas valymas. Motociklai su kulkosvydžiais važiuoja visais šunkeliais. Apie miškus tanketės. Nesislėpiu. Tiktintojai perskaito man išduotą popierį ir liepia eiti prie vieškelio.

Pasiimu maisto ir einu. Čia vyrų labai daug. Renkami visi nuo 15 iki 50 metų.

— Tas pats buvo Ukrainoj, — man sako Pranas. — Po amnestijos visus ištrėmė.

Sodina į sunkvežimį ir vėža į Veisėjus. Sunkvežimį du rusų sargybiniai. Jie taip prispausti, kad šautuvai jiems tik trukdo. Galėtum sunaikinti ir pabėgti, bet kas iš to.

Veisėjuose viela aptvertas daržas pilnas vyrų. Ir vis dar vėža.

Tardo šešiose vietose. Iš Radvilionių kaimo pilietis iš tardymo grįžta su mėlyne apie dešinę akį. Išbrovęs į vidų daržo, kaire akim visus apžiūrėjęs sako: Broliai, ar žinot ko jie nori? Kad aš jus išduočiau!

Vyrai apspinta jį, kad tik tvlėtų.

Pareina kitas iš tardymo. Jaunas, toks pat kaip aš — amnestuotas. Man įdomu, kaip jam sekės. Tuoj jį apspintam.

— Na kaip, sakyk?

— Nieko tokio, turėjau rimtą pasikalbėjimą su Pamote. Klausė, kur padėjau kulkosvydį. Sakiau, kad numečiau. Pamotė liepė surasti, sutepti, kad nerūdytų. Sakė, kad dar jo reiksia.

Mes suprantam, kad jis juokauja. Ir visi juokiamės.

Mane tardo tas pats, kuris pirmą kartą tardė. Skaito neva iš kokios knygos, kad ten yra pasirašę man pažįstami asmenys, mane matę su ginklu.

— Pasirašiusieji melavo, aš jokio ginklo neturėjau ir neturiu.

Pabaigoj tardymo užsiėmė, kad aš noriu gauti dokumentus ir važiuoti mokytis. Jis keistai nusišypsuoja.

Senelius ir vaikus tardydami kankina, o mūsų ne. Prie sukištųjų į rūsius įmeta ir savus milicininkus. Tie, vaidindami, keikia sovietų valdžią. Vieną iš tokių areštuotieji smarkiai sumuša ir pasako, kad jis prieš sovietų valdžią kalbėjęs.

Per tardymą Pamotė vieną nukankina mirtinai. Naktį sukelia aliarmą, pradeda šaudyti ir suvaidina, būk bėgęs, tai ir nušovė. Matyti, pats nenori kelti viešumoj savo žiaurumų.

Po keturių dienų tardymo mus iššaukia pavardėmis ir nuvaro į salę. Per vertėją kalba Pamotė. Keldamas visus Rusijos karinius ir ūkinius laimėjimus, vis primena, kad lietuviai vesdami kovą, nieko nelaimėsią.

— Mane nušaus, mano vietoj bus kitas, o jūs tarybų valdžios nenuversit, — priduria užbaigdamas.

Po jo kalba majoras. Jis trumpai praneša, kad už teikimą "banditams" pagalbos maistu, pranešimu, priėmimu ir tt. — mirtis! Prie kiekvieno sakinio dar prideda keiksmazodį, kurio vertėjas neverčia. Po to mus paleidžia į namus.

Geriausieji sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave., N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday, 7:05-7:30 P. M.

20 metų tos srities praktika

Vokiečių radijų taisymas

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus
TAIP PAT IR VISOKIOS RUŠIES APDRAUDA
Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikiat su mūsų įstaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

the MAY co's (2) BASEMENT stores

Šventėms... Ir visai vasarai! Pasidžiauok puikia, plaunama, CHECK ARNEL* ir COTTON

2 DALIŲ
drauge
nešiojama
3.99

Dydžiai 10 iki 18

STILIUS A:

Graži, be rankovių bliuskute, drauge su plačiu, kvoduotu sijonu. Galima gauti juoda ir baltą, žalią ir baltą arba mėlyną ir baltą check Arnel* ir tri-acetate bei cotton medžiagos.

STILIUS B:

Be rankovių bliuskute. Trikampio formos iškirtu kaklu, įleidžiama į vidų. Siauras sijonas, sumesta apačia. Gaudama juoda ir baltą, ruda ir baltą, mėlyną ir baltą, šviesi lelijava ir baltą, iš Check Arnel* ir tri-acetate bei cotton medžiagos.

* Celanese Corp. Trademark

EAGLE STAMPS
PADIDINA
SUTAUPAS

STILIUS B

STILIUS A

The May Co.'s
Basement Sportswear
Department,
Downtown and
On the Heights

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis
MEMORIAL DIENOJ

DAIRYMEN ICE CREAM
COMPANY

3068 WEST 106th ST. OR 1-2300

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Naujoji LB I Apylinkės valdyba buvo gegužės 22 d. įvykusio susirinkimo priimta be rinkimų, nes sutinkančių į ją įeiti atsirado tik 7 asmenys. A. Lūža, K. Karpus, A. Karsokas, K. Matulionis, A. Balys, Vyt. Braziulis ir F. Eidimtas. Kontrolės komisijon išrinkti: V. Čyvas, S. Lazdinis ir H. Idzelis (iš 5 kandidatų). Susirinkimo didžiąją dalį ir užėmė naujosios valdybos sudarymo klausimas. Pradžioje buv. valdybos pirm. J. Virbalis ir ižd. J. Kazėnas padarė pranešimus apie "Vestuvių" spektaklį, kuris davęs apie 135 dolerius pelno, bet po to, kai Dainavos ansamblis numušė savo honorarą 100 dolerių ir po to įvykusiose vaišėse "už barčekius" surinkta 208 doleriai.

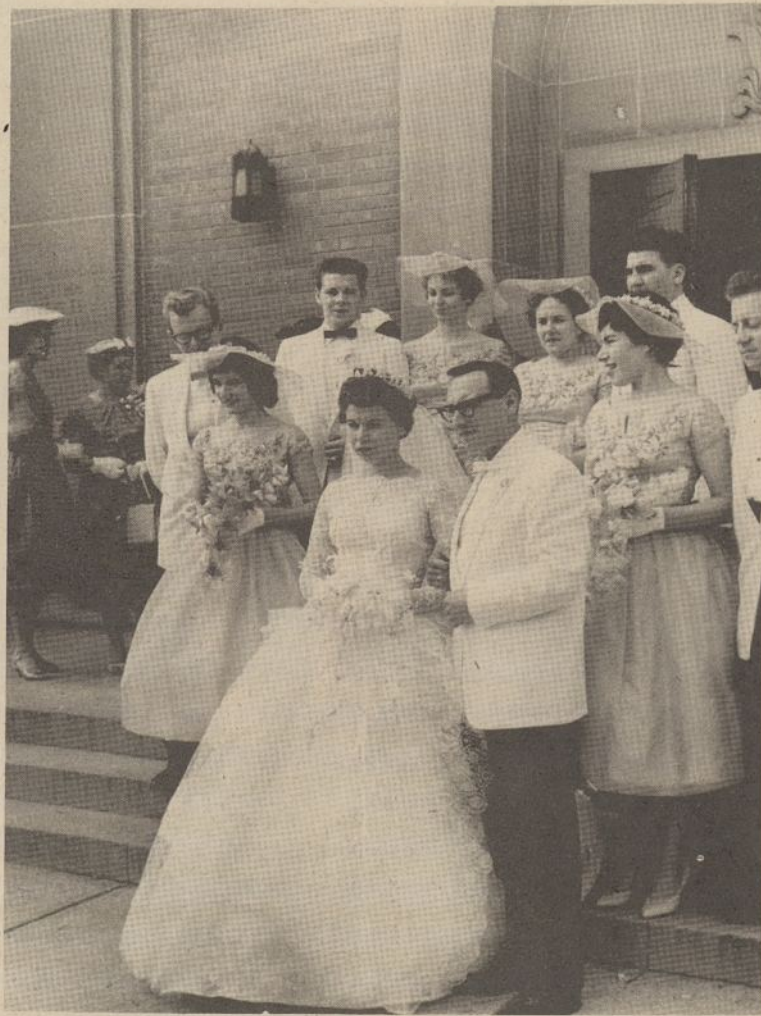
Susirinkimo pabaigoje buv. pirm. J. Virbalis paskelebe keletą "faktų", ku-

rie trukdą bendruomenės veiklą. Kitų organizacijų atstovai pavyzdžiais nurodė, kad visi nesklendumai atsirado iš buvusios valdybos nesugebėjimo bendradarbiauti su kitomis organizacijomis. Susirinkimo m. a. s. įpareigojo naująją valdybą neatidėliojant tartis su kitomis organizacijomis ir nesklandumus šalinti.

Dėl J. Virbalio priekaištų Dirvai tenka pastebėti, kad jis tų nesklandumų pasiekė, tik dėto, kad sąmoningai ir apgalvotai vengė bendradarbiavimo, ir jo vieši ar pusiau privatūs priekaištai bei užuominos buvo nepagrįsti. Ir paregimų sutapimo atveju — Dirva savo 45 metų sukakčiai minėti salę užsakiusi 1959 m. rudenį, lygiai kaip ir jau dabar ji užsakyta 1961 metų jaunųjų menininkų varžyboms balandžio 29 d.

Tos pačios priežastys privedė bendruomenės apylinkę prie dabartinės krizės. Ir šiame susirinkime dalyvavo rekordiška mažas narių skaičius — 44 asmenys.

Prieš naujos valdybos akis stovi labai sunkus uždavinys: išvesti apylinkę iš tos painiavos. Ar ji sugebės — priklausys nuo naujos valdybos sugebėjimo su visais bendruomenės k. a. i. bendradarbiauti, bet ne diktuoti.

Praeitą šeštadienį Clevelande susituokė Dirvos skaitytojai Genovaitė Jasukynaitė ir Henrikas Pikturna. Nuotraukoje jaunieji su palydovais, išėję iš bažnyčios. Prieky: Genovaitė ir Henrikas Pikturnai, užpakaly (iš kairės) K. Gaidžiūnas, R. Jasukynaitė, R. Misiūnas, R. Gaidžiūnaitė, N. Andriušaitienė, B. Navikaitė, V. Andriušaitis, A. Korsakas. Nuošaly kairėje stovi: D. Benokraitytė ir O. Jasukynienė. V. Kizlaičio nuotrauka

STELLA MIŠKINIS, po ilgos ir sunkios ligos mirusi Clevelande. Buvo sulaukusi tik 58 metus amžiaus. Paliko vyrą Joną, sūnų Donaldą, dukterį Bernice ir seserį Alią.

St. Vitus parapijoje, 1891
6 butų plytinis namas. Su atskirais gaso šildymais. \$327.00 pajamų per mėnesį. Kaina \$27,900.

Oakcrest Realty
764 East 185 St.
EX 1-0631 IV 6-4996

Paroduoda

Pigiai, geram stovy, paroduodami šie dalykai: vaikų vežimėlis (mažai vartotas), skalbimo mašina (su volais arba automatinė), virtuvinis gazo pečius. Skambinti 6-9 val. vak. tel. LI 1-0476.

Elektros pravedimas,
pataisymas, pasitaikusių kliūčių pašalinimas. Turi licensiją. Reikalui esant gali finansuoti.

Šaukti ER 1-1544. (66)

Open house
šįandien nuo 6 iki 8 val.
1186 East 71 St.

Didelis vienos šeimos, 4 kambarių namas. 175 pėdų sklypas. Dvigubi garažai. 15x15 virtuvė. Labai švarus.

Apžiūrėk šįandien.

Page Realty
455 E. 200 St. KE 1-1030

• Moteris, savo namuose, sutinka saugoti vaiką. Amžius nesvarbu. Kreiptis: 945 E. 78 St., telef.: UT 1-9359.

Naujos parapijos rajone
3 mieg., su labai gražia virtuve, prieinama kaina, namas.

Išsaurę nuo St. Clair vienos šeimos, 3 mieg. namas. Prašo tik \$12,000.

East Shore Realty
Juozas Mikonis — Realtor
780 E. 185 St. IV 1-6561
MU 1-2154
(61, 63)

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis
MEMORIAL DIENOJ

FRANK S. DAY
COUNTY RECORDER

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis
MEMORIAL DIENOJ

**TRUCK DRIVERS
UNION**
Local No.407

WILLIAM J. WELCH
SEC'Y-TREAS

2070 East 22nd Street

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis
MEMORIAL DIENOJ

HECKER TAVERN

WE SERVE THE FINEST CHOICE
WINE — LIQUOR — BEET

MARY HRIBAR & JOHN SUSTARSIC
1194 East 71st St. EN 1-9779

Dalyvauk savo bažnyčioj ir melskis
MEMORIAL DIENOJ

OLESICK REALTY
Realtor

5546 PEARL RD. TU 4-5200

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai.
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

EAST CLEVELAND — EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

**SUPERIOR
SAVINGS**

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH — SUPERIOR AVENUE

L.T.M. ČIURLIONIO ANSAMBLIO

**20 METŲ JUBILIEJINIS KONCERTAS
IR BALIUS**

ŠEŠTADIENĮ, BIRŽELIO 4 D. Pradžia 7 v.v.

SLOVENIAN AUDITORIUM, 6417 St. Clair Ave., Cleveland

**PROGRAMĄ IŠPILDYS: VYRŲ, MOTERŲ IR MIŠRUS CHORAS,
LIAUDIES INSTRUMENTŲ ORKESTRAS.**

DIRIGUOJA ALFONSAS MIKULSKIS

DALYVAUJA SOLISTĖ ALDONA STEMPUŽIENĖ

ŠOKIAMS GROS CHICAGOS LIETUVIŲ AUDITORIJOS ORKESTRAS, VADOVAUJAMAS L. BICHNEVIČIAUS

Kvietimai nuo \$1.00 iki 4.00 gaunami Dirvoje, Spaudos Kioske, Prekybos Namuose ir pas čiurlioniečius.

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

KAS IR KUR

• Ateinančią savaitę paskelbsime buvusio foto konkurso laimėtojus.

Inž. Kazys Rimkus

• Nelauktai gavome žinią, kad širdies liga staiga mirė inž. Kazys Rimkus, su šeima gyvenęs 239 Bayard Ave., Dover, Del. Velionis yra išvaręs gilią vagą savo profesijos srity kaip kelių specialistas, aktyviai dirbęs visuomeninį ir politinį darbą. Buvo Korp. Neo Lithuania filisteris, Lietuvos Tautinio Sąjūdžio Vokietijoje vyr. valdybos narys, Vilties Draugijos narys, Dirvos bičiulis ir rėmėjas. Liko skausmo prislėgta žmona Liūsė ir du vaikai — Daiva ir Algimantas bei kiti artimieji.

Šį pirmadienį, atėję į redakciją dar gavome inž. Kazio Rimkaus paskutinį laišką, kuriuo, sužinojęs apie Chicagoje mirusią Janiną Lapėnienę, siunčia užuojautą.

SOLISTĖS VITOS VALIKONYTĖS PADĖKA

Nepaprastai įvertinu ir dėkinga esu visam Dirvos kolektyvui, suruošusiam ir davusiam progą jauniems menininkams pasireikšti. Už didelę moralinę paramą ir padaršinimą toliau lavintis reiškiu dėkingumą mūsų autoritetingai sprendėjų komisijai. Šiltas ačiū visiems to vakaro dalyviams.

Už dosnią materialinę paramą dėkoju East Chicagos ir Cicero Tautinės Sąjungos skyriams.

Visad Jūsų,

Vita Valikonytė

tą. Tas laiškas mus pasiekė kiek vėliau, negu telefonu atėjusi žinia, kad inž. Kazio Rimkaus jau nėra gyvųjų tarpe... Tą užuojautą, kokia ji buvo gauta, skelbiame šiame puslapyje.

Netekę didelio Dirvos bičiulio, šeimos nariams ir artimiesiems reiškiamo giliausią užuojautą.

• Anglijos lietuvių diena — sąskrydis įvyks birželio 5 d., per Sekmines, Lietuvių Sodyboje.

• Anglijos lietuvių skautų stovykla įvyks liepos 30 — rugpiučio 8 d. Lietuvių Sodyboje.

• Dirvos (Nr. 57), 6 puslapyje, po nuotrauka p. Tautvaišos pagerbimo vakarėnės, yra įsivėlus klaida. Paskutinę eilutę vietoj prof. Šmulskytės turi būti prof. Kriščiūnas.

A. A.

JANINAI LAPĖNIENEI

mirus, užuojautą reiškiamo GEDIMINUI, sūneliui ir giminėms.

Liūdesy dėl brangios draugės jungiamės su Jumis

Liūsė ir Kazys Rimkai

A. a. Inž. K. RIMKUI

staiga mirus, jo žmonai, vaikams — DAIVAI ir ALGIMANTUI, švogeriai K. KAZLAUSKUI, jų nelaimės valandoje reiškiamo gilią užuojautą

Brutenis ir Romualdas Veitai ir jų šeimos

A. A.

NINAI LAPĖNIENEI

mirus, jos vyrui GEDIMINUI ir sūnui, jos seseriai ir broliui, gilią užuojautą reiškia

Stella ir Vytautas Abraičiai

A + A

JANINAI LAPĖNIENEI

mirus, jos vyrui GEDIMINUI, sūnui GEDUKUI, broliui VLADUI ir seseriai MARYTEI skausmo valandoje reiškiamo gilią užuojautą

Vaclovas ir Irena Mažeikai
Mečys ir Valerija Šimkai

Čiurlionio ansamblis, kuris švenčia 20 metų jubiliejų ir ta proga birželio 4 d. Clevelande rengia koncertą-balių, kasmet atjaunėja, įtraukdamas į savo eiles priaugančio lietuvių jaunimo. Bet ansamblis turi ir "veteranų", kurie prieš 20 metų buvo liudininkais pirmųjų pasirodymų scenoje. Nuotraukoje grupė "veteranų", išbuvusių ansamblyje 20 metų. Iš kairės: Mečys Aukštuolis, Magdalena Mackialienė, Alfonsas Mikulskis, Vytautas Raulinaitis, Ona Mikulskienė ir Antanas Kavaliūnas.

V. Pliodzinsko nuotrauka

• Amerikos Lietuvių Ekonominis Centras Chicagoje išleido dvi knygeles. Pirmoje Amerikos lietuvių prekybinė veikla, antroje atspausiti referatai ir centro protokolai. Abi knygelės kaštuoja po \$1.00. Galima gauti: 2401 West 63 St., Chicago 29, Ill.

Kai fotografas nufotografuoja fotografa... Mūsų bendradarbis Ed. Šulaitis, New Yorke įvykusių sporto žaidynių metu, nufotografavo kitą mūsų bendradarbį — Vytautą Maželį, parūpinantį Dirvai daug gražių nuotraukų iš New Yorko lietuvių gyvenimo, besikalbant su FASK pirm. A. Vakseliu.

Akcijų rinka kyla viršūnių konferencijai iširus

Akcijų kursai per šių metų pirmąjį ketvirtį smarkiai krito. Pavyzdžiui, plieno, automobilių įmonių akcijos krito apie 25%. Taip pat žymiai sumažėjo ir akcijų pirkimas New Yorko biržoje.

Ir Mutual Fondų kursai per 1960 metų pirmąjį ketvirtį krito 8-10%. Tačiau Mutual Fondų akcijų pirkimas ne tik kad nesumažėjo, bet dar padidėjo.

Mutual Fondų akcijų pirkta:

1959 m. sausio — kovo mėn. už 600 milijonų dol.

1960 m. sausio — kovo mėn. už 619 milijonų dol.

Mutual Fondų akcijas perka ilgalaikiai investuotojai. Jie kaip tik naudoja, kada akcijos krinta. Be to apie 25% visų Mutual Fondų akcijų pirkimų vyksta pagal taip vadinamus sistematinus planus. Pagal

šiuos planus investuotojai išsipareigoja per ilgesnį laiką, pav. 10 metų, investuoti kas mėnesį (ar kitokį periodą) po tam tikrą sumą, nežiūrint koks akcijų kursas būtų. Kritimo laikotarpiai tokiems investuotojams išeina į naudą, nes jie už tuos pačius pinigus gali įsigyti daugiau akcijų.

Viršūnių konferencijos iširimas labai pagyvino akcijų rinką. Akcijų pardavimas New Yorko biržoje žymiai padidėjo. Kyla ir akcijų kursai. Šaltojo karo įtampai padidėjus, gali padidėti gynybos išlaidos ir susidaryti žymesnis deficitas biudžete. To pasekoje dolerio vertės kritimas, kuris paskutiniu metu buvo kaip ir sustabdytas, gali pasmarkėti. Infliacijos pavojus vėl atgyja.

Jurgis Jakubonis

MILIJONIERIU NEREIKIA BŪTI,

bet per MUTUAL FONDUS, kad ir su nedaug pinigų arba ir su mažais (pradedant nuo 20 dolerių) mėnesiniais mokėjimais, Jūs galite pasidaryti daliniais savininkais daugelio didelių ir vertingų įmonių, kaip pavyzdžiui: General Motors, American Telephone & Telegraph Co., Du Pont ir kitų ir gauti iš tų įmonių pelno.

Smulkesnių informacijų ir prospektų, nemokamai ir be jokių įsipareigojimų, Jūs galite gauti iš

KING MERRITT & CO., INC.

6813 SO. TALMAN AVE.

CHICAGO 29, ILL.

užpildę žemiau dedamą atkarpą.

Prašau prisiųsti man literatūros apie Mutual Fondus.

Pavardė ir vardas

Adresas

.....

KETURIŲ RYTINIŲ AL TAUTINĖS SĄJUNGOS SKYRIŲ IŠVAŽIAVIMAS ĮVYKS ANKŠČIAU

Dirvoje jau buvo pranešta, kad New Yorko A. L. Tautinės Sąjungos skyrių išvažiavimas įvyksta Lake Hotel Asbury Park, N. J. birželio 19 d.

Rengėjai, dėl tą dieną įvykstančios Lietuvių Bendruomenės rengiamos Lietuvos Dienos New Jersey, išvažiavimą nutarė perkelti į birželio 12 d. Bendri pietūs bus 1 v. p. p.

Nariai, kurie gali, raginame atvažiuoti birželio 11 d. iš vakaro, kada bus galima pasikalbėti daugiau Sąjungos ir skyrius liečiančius bendrus reikalus.

Rengėjų vardu,

A.L.T. S-gos V skyrius

LIETUVOS KARIUOMENĖS KŪRĖJŲ-SAVANORIŲ SĄJUNGOS PASISAKYMAS

Paskutiniu metu, lietuvių spaudoje ir per radiją iškilus klausimams dėl kelionių į okupuotą Lietuvą ir dėl atskirų asmenų bendravimo su Lietuvos okupantu ir vietiniais komunistais, Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų-Savanorių Sąjungos Centro Valdyba, visų savanorių vardu reiškia pasipiktinimą ir smerkdama tų asmenų elgesį yra įsitikinusi, kad tai kenkia Lietuvos išvadavimo pastangoms.

Centro Valdyba

TORONTO

Pirmos lietuviškos kapinės Kanadoje

Gegužės 29 d., 3 val., sekmdienį, Toronte pašventinama ir atidaroma pirmosios lietuviškos kapinės Kanadoje. Šventinimo apeigas atliks prel. Myk. Krupavičius.

Kapinėms įgyta 11 akrių žemės, iš kurių kapinėms jau paruošta 4 akriai. Vietą nepaprastai graži, dirvožemis smėlėtas. Kapinių išplanavimas — archit. Algirdo Šalkauskio, medeliais apsodinimas — agr. Vikt. Dailydės.

Kapinių įsteigėjas ir administratorius yra Toronto šv. Jono Kr. lietuvių parapija. Kapinėmis galės pasinaudoti visos Kanados lietuviai, kurie tik reikalo ištikti, pareikš savo norą. Kiekvienu atveju lietuviškų kapinių įsteigimas Kanadoje yra dėmesio ir pagyrimo vertas dalykas.

M. D.

GERIAUSIOS ATOSTOGOS — NIDOJ

Jei Tamsta ieškai tikro pilsio ir malonių atostogų — visa tai rasi Dr. Valerijos Norvaišienės vasarvietėj "NIDOJ", Cape Cod West Hyannisport, Centerville Ave.

Ten Tamstos laukia atviras Atlantas su visuomet šiltu Golfo srovės vandeniu ir su čia pat (3 minutes pešiom) geriausiu Amerikoje paplūdimiu Craigville Beach, sausam gražiam pušyne naujos vilos su patogiai įrengtais kambariais, malonus patarnavimas ir puikus maistas, o už dviejų mylių Hyannis miestas su visais modernaus kurorto įrengimais ir pramogomis.

Vasarvietė atidaryta nuo birželio 1 d. iki rugsėjo 30 d.

Važiuoti į Hyannis traukiniu, autobusu ar skristi lėktuvu, iš ten 2 mylios taxi.

Nepavėluotai užsakyti kambariai tikrai bus rezervuoti.

Adresas: "NIDA", P. O. Box 367, West Hyannisport, Cape Cod, Mass. Telefonas: SPring 5-3987.

KERELIS BROS.

CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949

6350 S. ALBANY AVE. CHICAGO, ILL.